

ระเบียบวิธีวิจัย

เมื่อพิจารณาความสำคัญของปัญหา แนวคิด ทฤษฎี และผลงานวิจัยที่เกี่ยวข้องจาก บทที่ 1 และบทที่ 2 สามารถนำมากำหนดวิธีการ อุปกรณ์ และขั้นตอนในการดำเนินการวิจัยครั้งนี้ ได้ดังนี้

กรอบแนวความคิด

ในการศึกษาวิจัยครั้งนี้ ได้ศึกษาถึงระดับการมีส่วนร่วมทางการเมืองของประชาชนในการปกครองท้องถิ่นรูปแบบสภาภิบาล และมุ่งค้นหาปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการมีส่วนร่วมทางการเมืองของประชาชน ทั้งปัจจัยด้านบุคคล ด้านเศรษฐกิจ ด้านสังคม และด้านการเมืองการปกครอง โดยกำหนดเป็นกรอบแนวความคิดในการศึกษาวิจัยได้ดังนี้

ตัวแปรอิสระ

ตัวแปรตาม

1. เพศ
2. อายุ
3. ระดับการศึกษา
4. อาชีพ
5. รายได้
6. ระยะเวลาที่อาศัยอยู่ในสภาภิบาล
7. การเป็นสมาชิกกลุ่มหรือองค์กร
8. ความคาดหวังต่อประโยชน์ของการปกครองท้องถิ่น
9. อุดมการณ์ประชาธิปไตย

==>

ระดับการมีส่วนร่วมทางการเมือง

การปกครองของสภาภิบาล

- การมีส่วนร่วมในเลือกตั้งกรรมการสภาภิบาล
- การมีส่วนร่วมในการเลือกตั้งระดับอื่น ๆ
- การมีส่วนร่วมในการบริหารสภาภิบาล
- การมีส่วนร่วมในกิจกรรมของสภาภิบาล

การกำหนดพื้นที่เป้าหมาย

การศึกษาครั้งนี้ ผู้วิจัยกำหนดที่จะศึกษาเปรียบเทียบการมีส่วนร่วมทางการเมืองของ สหุภาภิบาลในเขตจังหวัดนนทบุรี โดยพิจารณาเลือกจากสหุภาภิบาลที่มีประธานกรรมการสหุภาภิบาล มาจากการเลือกตั้ง กับสหุภาภิบาลที่มีประธานกรรมการสหุภาภิบาลมาโดยตำแหน่ง ที่มีขนาดพื้นที่ และจำนวนประชากรในการศึกษาใกล้เคียงกัน จากการศึกษาข้อมูลสหุภาภิบาลในจังหวัดนนทบุรี เบื้องต้น ผู้วิจัยกำหนดที่จะศึกษาจากสหุภาภิบาล 2 แห่ง คือ สหุภาภิบาลบางศรีเมือง ในเขต อำเภอมืองนนทบุรี จังหวัดนนทบุรี เป็นสหุภาภิบาลที่มีประธานกรรมการสหุภาภิบาลมาจากการเลือกตั้ง และสหุภาภิบาลปลาชอง อำเภอบางกรวย จังหวัดนนทบุรี เป็นสหุภาภิบาลที่มีประธานกรรมการสหุภาภิบาลมาโดยตำแหน่ง

ข้อมูลเบื้องต้นของสหุภาภิบาลที่ศึกษา

1. สหุภาภิบาลบางศรีเมือง¹

1.1 ประวัติความเป็นมา สหุภาภิบาลบางศรีเมือง ได้รับการประกาศยกฐานะ เป็นสหุภาภิบาล เมื่อวันที่ 27 มีนาคม 2528 และได้มีประกาศกระทรวงมหาดไทย ลงวันที่ 24 สิงหาคม 2530 ยกฐานะเป็นสหุภาภิบาลที่มีประธานกรรมการมาจากการเลือกตั้ง

1.2 ลักษณะพื้นที่ อยู่ในเขตอำเภอมืองนนทบุรี จังหวัดนนทบุรี มีเนื้อที่ทั้งหมด 6.36 ตารางกิโลเมตร ตั้งอยู่ทางฝั่งตะวันตกของแม่น้ำเจ้าพระยา ฝั่งตรงข้ามกับศาลากลาง จังหวัดนนทบุรีเดิม ครอบคลุมพื้นที่ตำบลบางศรีเมืองทั้งหมด จำนวน 5 หมู่บ้าน และบางส่วนของ ตำบลบางกร่าง คือ หมู่ที่ 1 ทั้งหมดหมู่บ้าน และบางส่วนของหมู่ที่ 2, 3 และ 9

1.3 ประชากร ประชากรในเขตสหุภาทั้งหมด จำนวน 48,084 คน แยกเป็น ชาย 27,911 คน หญิง 20,173 คน จำนวนครัวเรือน 13,664 ครัวเรือน

1.4 การประกอบอาชีพ ประชาชนส่วนใหญ่ประมาณ ร้อยละ 30 ประกอบอาชีพ ทำสวนผลไม้ เช่น ทุเรียน สะท้อน มะไฟ เป็นต้น นอกจากนั้นประกอบอาชีพ ค้าขาย รับจ้าง และรับราชการ

¹ สหุภาภิบาลบางศรีเมือง, เอกสารบรรยายสรุปสหุภาภิบาลบางศรีเมือง, (เอกสาร ไรเนียวเขียนเล่ม, 2539) หน้า 1 - 10.

1.5 บริการพื้นฐาน การคมนาคม มี 2 ทาง คือ ทางบก และทางน้ำ

(1) ทางบก มีถนนสายหลัก จำนวน 5 สาย คือ ถนนสายทำนันทน์ - สามแยกบางกร่าง (ทางหลวงจังหวัด) ถนนสายสุขาภิบาล 1 (บางศรีเมือง - บางไผ่) ถนนสายจิตต์วิสุทธิ 4 ถนนสายสายวัดเฉลิมพระเกียรติ - วัดโบสถ์ดอนพรหม (ทางหลวงท้องถิ่น) และถนนสายบางกรวย - ไทรน้อย (ทางหลวงจังหวัด) นอกนั้นมีซอยต่าง ๆ จำนวน 81 ซอย

(2) ทางน้ำ มีเรือข้ามฟากระหว่างท่าเทียบเรือเทศบาลเมืองนนทบุรี - ท่าเทียบเรือสุขาภิบาลบางศรีเมือง และท่านิบูลย์สงคราม - คลองอ้อม

ในเขตสุขาภิบาลมีบริการไฟฟ้า ประปา อย่างทั่วถึงทุกหมู่บ้าน ส่วนโทรศัพท์ ยังมีบริการได้ไม่ทั่วถึง ปัจจุบันมีบ้านเรือนที่มีโทรศัพท์ใช้ประมาณ ร้อยละ 45

1.6 บริการทางสังคม ในเขตสุขาภิบาลมี วัด 6 แห่ง โรงเรียนรัฐบาล 2 แห่ง โรงเรียนเอกชน 1 แห่ง สถานพยาบาลมีสถานอนามัยขนาด 30 เตียง 1 แห่ง และมีสถานีตำรวจนครบาลบางศรีเมือง 1 แห่ง

1.7 ลักษณะทางเศรษฐกิจ ที่สำคัญ คือ การเกษตรกรรม ได้แก่ สวนผลไม้ เช่น ทุเรียน สะท้อน มะไฟ และสวนไม้ดอก บางส่วนทำนาข้าว การประมง มีทั้งที่ทำการประมงในแม่น้ำเจ้าพระยา และเลี้ยงปลาทั้งในบ่อ และในร่องสวน ซึ่งส่วนใหญ่จะเลี้ยง ปลาดุก ปลาช่อน ปลายี่สก เป็นต้น การอุตสาหกรรม มีโรงงานอุตสาหกรรม 4 แห่ง โรงเลื่อย 3 แห่ง การพาณิชย์ มีตลาดสด 1 แห่ง มีธนาคารพาณิชย์ 2 แห่ง

1.8 การท่องเที่ยว มีสถานที่ท่องเที่ยวที่สำคัญ คือ วัดเฉลิมพระเกียรติ ฯ ตั้งอยู่ในท้องที่ หมู่ที่ 3 ตำบลบางศรีเมือง เป็นอารามหลวงชั้นโท ชนิดวรวิหาร สร้างขึ้นในปี พ.ศ. 1209 โดยพระบาทสมเด็จพระนั่งเกล้าเจ้าอยู่หัว สภาพวัดเฉลิมพระเกียรติ มีพระอุโบสถลักษณะสถาปัตยกรรมแบบไทยปนจีน ซึ่งใช้เป็นสถานที่ถ่ายทำภาพยนตร์และละครโทรทัศน์ประเภทจักรวงศ์เป็นประจำ

1.9 การเมืองการปกครอง สุขาภิบาลบางศรีเมือง มีการเลือกตั้งกรรมการสุขาภิบาลมาแล้ว จำนวน 3 ครั้ง ปัจจุบันนี้ (ปี 2539) แบ่งส่วนการบริหารออกเป็น 3 ฝ่าย 1 สำนัก โดยมีอัตรากำลังเจ้าหน้าที่ เป็นพนักงานสุขาภิบาล 2 คน ลูกจ้างประจำ 11 คน และลูกจ้างชั่วคราว 24 คน

1.10 ฐานะทางการคลัง ในปี 2538 สุขาภิบาลบางศรีเมืองมีรายรับจริง จำนวน 29,114,402.43 บาท และมีรายจ่ายจริง จำนวน 28,305,488.69 บาท

2. สุขาภิบาลปลายบาง²

1.1 ประวัติความเป็นมา สุขาภิบาลปลายบาง ได้รับการประกาศยกฐานะเป็นสุขาภิบาล เมื่อวันที่ 18 กรกฎาคม 2537 และได้มีประกาศในราชกิจจานุเบกษา ฉบับประกาศทั่วไป เล่มที่ 111 ตอนที่ 82 ง ลงวันที่ 13 ตุลาคม 2537

1.2 ลักษณะพื้นที่ อยู่ในเขตอำเภอบางกรวย จังหวัดนนทบุรี ตั้งอยู่บริเวณถนนวงแหวนตลิ่งชัน - สุพรรณบุรี (บางบัวทอง) ตัดกับถนนบางกรวย - จงถนนอม ห่างจากที่ว่าการอำเภอบางกรวย ประมาณ 7 กิโลเมตร มีเนื้อที่ทั้งหมด 8.76 ตารางกิโลเมตร คลุมพื้นที่ตำบลบางคูเวียงทั้งหมด จำนวน 7 หมู่บ้าน ตำบลปลายบาง หมู่ที่ 1 - 4 และบางส่วนของตำบลมหาสวัสดิ์ คือ หมู่ที่ 1, 2, 3, 4 ทั้งหมดหมู่บ้าน และบางส่วนของหมู่ที่ 5

1.3 ประชากร ประชากรในเขตสุขาภิบาลทั้งหมด จำนวน 46,919 คน แยกเป็นชาย 22,869 คน หญิง 24,050 คน จำนวนครัวเรือน 13,355 ครัวเรือน

1.4 การประกอบอาชีพ อาชีพที่สำคัญของประชาชน คือ การทำสวนผลไม้ เช่นทุเรียน สะท้อน มังคุด ส้ม กล้วย เป็นต้น นอกจากนั้นประกอบอาชีพค้าขาย ประมงรับจ้าง และรับราชการ

1.5 บริการพื้นฐาน การคมนาคม มี 2 ทาง คือ ทางบก และทางน้ำ

(1) ทางบก มีถนนทั้งหมด 35 สาย รวมระยะทางประมาณ 17.080 กิโลเมตร เป็นถนนคอนกรีตเสริมเหล็ก 27 สาย ถนนแอสฟัลต์ติก 3 สาย และถนนดินลูกรัง 5 สาย โดยมีถนนสายหลัก จำนวน 4 สาย คือ ถนนสายตลิ่งชัน - สุพรรณบุรี (ทางหลวงแผ่นดินหมายเลข 340) ถนนสายบางกรวย - จงถนนอม ถนนเทพศิรินทร์ - วัดโบสถ์ และถนนสายวัดส้มเกลี้ยง - วัดพระเงิน

(2) ทางน้ำ มีการใช้เส้นทางตามลำคลองติดต่อระหว่างกันอยู่บ้าง

ในเขตสุขาภิบาลมีบริการไฟฟ้า ประปา อย่างทั่วถึงทุกหมู่บ้าน ส่วน โทรศัพท์ ยังมีบริการได้ไม่ทั่วถึง ปัจจุบันมีบ้านเรือนที่มีโทรศัพท์ใช้ประมาณ ร้อยละ 50

1.6 บริการทางสังคม ในเขตสุขาภิบาลมี วัด 9 แห่ง โรงเรียนระดับประถม 4 แห่ง โรงเรียนระดับมัธยม 1 แห่ง สถานพยาบาลมีสถานเอนามัย 3 แห่ง และคลินิกเอกชน 4 แห่ง

² สุขาภิบาลปลายบาง, เอกสารบรรยายสรุปสุขาภิบาลปลายบาง, (เอกสารโรเนียวเขียนเล่ม, 2539) หน้า 1 - 14.

1.7 ลักษณะทางเศรษฐกิจ ที่สำคัญ คือ การเกษตรกรรม ได้แก่ สวนผลไม้ เช่น ทุเรียน สะท้อน มังคุด ส้ม กล้วย และสวนไม้ดอก มีบางส่วนทำนาข้าว การประมง มีทั้งที่เลี้ยงปลาทั้งในบ่อ และในร่องสวน ซึ่งส่วนใหญ่จะเลี้ยง ปลาดุก ปลาช่อน ปลายี่สก เป็นต้น การอุตสาหกรรม มีโรงงานอุตสาหกรรม 30 แห่ง ซึ่งเป็นทั้งโรงงานขนาดเล็ก กลาง และใหญ่ การพาณิชย์ ตลาดสดกำลังอยู่ระหว่างการก่อสร้าง 1 แห่ง (ตลาดเอกชน) ปัจจุบันจะมีตลาดนัด 3 แห่ง และมีธนาคารพาณิชย์ 1 แห่ง

1.8 การท่องเที่ยว มีสถานที่ท่องเที่ยวที่สำคัญ คือ วัดศรีประวัตถาราม หรือที่เรียกกันโดยทั่วไปว่า "วัดศรีประวัตติ" มีปูชนียวัตถุที่สำคัญ คือ พระธาตุเจดีย์ศรีประวัตติ ภายในบรรพตอัฐิของ สมเด็จพระมหาสมณเจ้า กรมพระยาวชิรญาณวโรรส นอกจากนี้ มีตลาดน้ำตาบลคูเวียง สวนไม้ดอกไม้ประดับ

1.9 การเมืองการปกครอง สุขาภิบาลบางศรีเมือง มีการเลือกตั้งกรรมการสุขาภิบาลมาแล้ว จำนวน 1 ครั้ง ปัจจุบันนี้ (ปี 2539) แบ่งส่วนการบริหารออกเป็น 3 ฝ่าย 1 สำนัก โดยมีอัตรากำลังเจ้าหน้าที่ เป็นพนักงานสุขาภิบาล 2 คน ลูกจ้างประจำ - คน และลูกจ้างชั่วคราว 16 คน

1.10 ฐานะทางการคลัง ในปี 2538 สุขาภิบาลบางศรีเมืองมีรายรับจริง จำนวน 31,425,783 บาท และมีรายจ่ายจริง จำนวน 28,230,625 บาท

หน่วยในการวิจัย

การศึกษาครั้งนี้เป็นการศึกษาถึงปัจจัยที่มีผลต่อการมีส่วนร่วมทางการเมืองของประชาชนในการปกครองท้องถิ่นรูปแบบสุขาภิบาล ดังนั้น หน่วยในการวิจัย (unit of analysis) จึงได้แก่ ประชาชนที่มีสิทธิทางการเมืองอย่างสมบูรณ์ ในพื้นที่หมายถึงประชาชนที่มีอายุตั้งแต่ 20 ปี บริบูรณ์ขึ้นไป เป็นหน่วยในการวิจัย

ประชากร

ประชากรที่ใช้ในการศึกษาครั้งนี้ คือ ประชาชนที่มีอายุตั้งแต่ 20 ปีบริบูรณ์ขึ้นไป ที่อาศัยอยู่ในเขตสุขาภิบาลของจังหวัดนนทบุรี

การสุ่มตัวอย่าง

เนื่องจากจำนวนประชากรในการศึกษามีจำนวนมาก และกระจายอยู่ทั่วจังหวัดนนทบุรี แต่ด้วยข้อจำกัดด้านเวลา และงบประมาณ ในการศึกษาคั้งนี้ผู้วิจัยจึงใช้วิธีสุ่มตัวอย่างจากพื้นที่เป้าหมาย ดังนี้

1. จำนวนประชากร

เนื่องจากการวิจัยครั้งนี้ประชากรในการศึกษา คือ ประชาชนที่มีอายุตั้งแต่ 20 ปีบริบูรณ์ขึ้นไป จากการรวบรวมข้อมูลจากบัญชีรายชื่อผู้มีสิทธิเลือกตั้งครั้งสุดท้ายได้จำนวนประชากรของทั้ง 2 สภาภิบาล ดังนี้

(1) สภาภิบาลที่มีประธานกรรมการสภาภิบาลมาจากการเลือกตั้ง ได้แก่ สภาภิบาลบางศรีเมือง อำเภอเมืองนนทบุรี จังหวัดนนทบุรี มีประชากรในการศึกษา จำนวน 13,188 คน

(2) สภาภิบาลที่มีประธานกรรมการสภาภิบาลมาโดยตำแหน่ง ได้แก่ สภาภิบาลปลายบาง อำเภอบางกรวย จังหวัดนนทบุรี มีประชากรในการศึกษา จำนวน 10,740 คน

2. ขนาดตัวอย่าง

การคำนวณขนาดของตัวอย่าง (sample size) ในการศึกษาคั้งนี้ ผู้วิจัยคำนวณโดยใช้สูตรในการคำนวณ ดังนี้ ³

$$n = \frac{N}{1 + N(e)^2}$$

³ บุญธรรม กิจปรีดาวิสุทธิ , ระเบียบการวิจัยทางสังคมศาสตร์. (กรุงเทพฯ : ทังทันส่วนจำกัดการพิมพ์พระนคร , 2524) หน้า 53.

- เมื่อ e = ความคลาดเคลื่อนของการสุ่มตัวอย่าง
 N = ขนาดของประชากร
 n = ขนาดของกลุ่มตัวอย่าง

โดยกำหนดให้ความคลาดเคลื่อนของการสุ่มตัวอย่าง ร้อยละ 5 หรือ 0.05 ผลจากการคำนวณตามสูตรดังกล่าวข้างต้น ดังนี้

- (1) สุขาภิบาลที่มีประธานกรรมการสุขาภิบาลมาจากการเลือกตั้ง ได้แก่ สุขาภิบาลบางศรีเมือง มีประชากรในการศึกษา จำนวน 13,188 คน
 จำนวนขนาดตัวอย่างได้ จำนวน 388 คน
- (2) สุขาภิบาลที่มีประธานกรรมการสุขาภิบาลมาโดยตำแหน่ง ได้แก่ สุขาภิบาลปลายบาง มีประชากรในการศึกษา จำนวน 10,740 คน
 จำนวนขนาดตัวอย่างได้ จำนวน 385 คน

เพื่อให้จำนวนตัวอย่างมีจำนวนลงตัว สะดวกในการวิเคราะห์ไม่ก่อให้เกิดความคลาดเคลื่อนทางวิชาการ ผู้วิจัยจึงปรับขนาดตัวอย่างของทั้ง 2 สุขาภิบาล ให้มีขนาดเท่ากันโดยกำหนดให้มีจำนวนตัวอย่างสุขาภิบาลละ 385 คน

3. การสุ่มตัวอย่าง

ผู้วิจัยเลือกใช้วิธีการสุ่มตัวอย่างแบบง่าย (simple random sampling) โดยมีขั้นตอนดังต่อไปนี้

- (1) นำรายชื่อจากบัญชีผู้มีสิทธิเลือกตั้งคณะกรรมการสุขาภิบาลในปี่ล่าสุด ของทั้ง 2 สุขาภิบาล มาใช้ในการสุ่มตัวอย่าง
- (2) กำหนดช่วงชั้นในการสุ่มตัวอย่าง โดยใช้สูตรการคำนวณ ดังนี้
 สุขาภิบาลบางศรีเมือง มีช่วงชั้นในการสุ่มตัวอย่าง เท่ากับ 34
 สุขาภิบาลปลายบาง มีช่วงชั้นในการสุ่มตัวอย่าง เท่ากับ 27

(3) การสุ่มตัวอย่าง ผู้วิจัยจะทำลากตามจำนวนช่วงชั้นที่คำนวณได้ แล้วจับมาหนึ่งฉลาก ได้หมายเลขใดจะให้ประชากรที่มีหมายเลขนั้น (ในบัญชีผู้มีสิทธิเลือกตั้ง) เป็นตัวอย่างคนที่ 1 จากนั้นจะนับคนต่อไปเป็นเลข 1 ไปตามจำนวนช่วงชั้นที่คำนวณได้ของแต่ละสาขาภิบาล ซึ่งทุกคนที่ตรงกับจำนวนช่วงชั้นที่คำนวณได้จะถือเป็นตัวอย่าง แล้วเริ่มนับคนถัดไปเป็นเลข 1 ใหม่จนได้จำนวนตัวอย่างแต่ละสาขาภิบาลครบ 385 คน

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้ได้สร้างแบบสัมภาษณ์ขึ้นเอง โดยใช้กรอบแนวคิด ทฤษฎี และงานวิจัยที่เกี่ยวข้องเป็นฐาน ในการสร้างแบบสัมภาษณ์ เพื่อใช้เป็นเครื่องมือในการเก็บรวบรวมข้อมูลที่จะใช้ในการศึกษาวิเคราะห์ต่อไป โดยแบบสัมภาษณ์ที่สร้างขึ้น แบ่งออกเป็น 4 ตอน ดังนี้

ตอนที่ 1 เป็นข้อมูลทั่วไปของสมาชิก ซึ่งได้แก่ เพศ อายุ ระดับการศึกษา อาชีพ รายได้ เป็นต้น

ตอนที่ 2 เป็นข้อมูลด้านปัจจัยที่มีผลต่อการมีส่วนร่วมทางการเมือง ได้แก่ ระยะเวลาที่อาศัยอยู่ในเขตสาขาภิบาล การเป็นสมาชิกกลุ่มหรือองค์การ ความคาดหวังต่อประโยชน์ของการปกครองท้องถิ่น และอุดมการณ์ประชาธิปไตย

การวัดความคาดหวังต่อประโยชน์ของการปกครองท้องถิ่น หรือสาขาภิบาล เป็นชุดคำถามที่วัดความถี่ของความคาดหวัง และการได้รับประโยชน์จากกิจกรรมที่เป็นบทบาทและหน้าที่ของสาขาภิบาล ตามระเบียบและกฎหมายกำหนดไว้ ของประชาชนในสาขาภิบาลทั้งสอง ซึ่งเป็นการวัดแบบจัดอันดับ (ordinal level of measurement) เป็นคำถามในเชิงบวกทั้งหมด โดยกำหนดระดับคะแนนไว้ 5 ระดับ คือ

ได้รับประโยชน์มากที่สุด	= 5 คะแนน
ได้รับประโยชน์มาก	= 4 คะแนน
ได้รับประโยชน์ปานกลาง	= 3 คะแนน
ได้รับประโยชน์น้อยมาก	= 2 คะแนน
ไม่ได้รับประโยชน์	= 1 คะแนน

การวัดอุดมการณ์ประชาธิปไตย เป็นการวัดความคิดเห็นของประชากร ด้วยสเกลประมาณค่าแบบรวม Summate Rating scale หรือ Likert Scale ซึ่งเป็นการวัดแบบจัดอันดับ (ordinal level of measurement) ประกอบด้วยคำถามวัดทัศนคติหลาย ๆ ข้อ แต่ละข้อ กำหนดให้มีค่าเท่า ๆ กัน มีวิธีการที่เห็นด้วยและไม่เห็นด้วยเท่า ๆ กันและจะมีข้อความที่ต้องการคำตอบสนับสนุนหรือเชิงบวก(positive) และคำถามที่ต้องการคำตอบคัดค้านหรือเชิงลบ(negative) โดยกำหนดระดับคะแนนไว้ 5 ระดับ คือ

คำถามแบบตอบสนับสนุน

เห็นด้วยอย่างยิ่ง	= 5 คะแนน
เห็นด้วย	= 4 คะแนน
ไม่แน่ใจ	= 3 คะแนน
ไม่เห็นด้วย	= 2 คะแนน
ไม่เห็นด้วยอย่างยิ่ง	= 1 คะแนน

คำถามแบบตอบคัดค้าน

เห็นด้วยอย่างยิ่ง	= 1 คะแนน
เห็นด้วย	= 2 คะแนน
ไม่แน่ใจ	= 3 คะแนน
ไม่เห็นด้วย	= 4 คะแนน
ไม่เห็นด้วยอย่างยิ่ง	= 5 คะแนน

ตอนที่ 3 เป็นข้อมูลที่วัดระดับการมีส่วนร่วมทางการเมืองการปกครองท้องถิ่นรูปแบบสภาภิบาล ได้แก่ การมีส่วนร่วมในการเลือกตั้งกรรมการสภาภิบาล การมีส่วนร่วมในการเลือกตั้งระดับอื่น ๆ การมีส่วนร่วมในการบริหารงานของสภาภิบาล และการมีส่วนร่วมในกิจกรรมของสภาภิบาล เป็นคำถามที่วัดความถี่ของการเข้าร่วมกิจกรรมทางการเมืองการปกครอง ของประชาชนในกิจกรรมของสภาภิบาลทั้งสอง ซึ่งเป็นการวัดแบบจัดอันดับ (ordinal level of measurement) เป็นคำถามในเชิงบวกทั้งหมด โดยกำหนดระดับคะแนนไว้ 5 ระดับ คือ

ทุกครั้ง	= 5 คะแนน
บ่อยครั้ง	= 4 คะแนน
บางครั้ง	= 3 คะแนน
นาน ๆ ครั้ง	= 2 คะแนน
ไม่เคย	= 1 คะแนน

ตอนที่ 4 เป็นการสอบถามแบบปลายเปิด เพื่อให้กลุ่มตัวอย่างแสดงความคิดเห็นเกี่ยวกับการดำเนินงานของสภากีฬาลงถิ่นในภาพรวม เพื่อเป็นข้อมูลในการวิเคราะห์แนวทางการพัฒนาการดำเนินงานของสภากีฬาลงถิ่นต่อไป

การทดสอบแบบสอบถาม

1. การหาความเที่ยงตรง (validity) โดยการนำแบบสอบถามที่สร้างขึ้น ไปปรึกษาผู้ทรงคุณวุฒิและอาจารย์ที่ปรึกษา เพื่อหาความเที่ยงตรงเชิงเนื้อหา (content validity)

2. การวิเคราะห์ความเชื่อมั่น (reliability) โดยการนำแบบสอบถามไปทดลองใช้ (try-out) กับประชากรที่มีลักษณะคล้ายคลึงกับประชากรที่จะทำการศึกษาวิจัย ได้แก่ ประชาชนที่มีคุณสมบัติของประชากรที่ศึกษา โดยเลือกทดสอบแบบสอบถามประชาชนในเขต สภากีฬาลงถิ่นจังหวัดปทุมธานี จำนวน 2 สภากีฬาลงถิ่น ได้แก่ สภากีฬาลงถิ่นบุรี ซึ่งเป็นสภากีฬาลงถิ่นที่ประธานกรรมการสภากีฬาลงถิ่นมาจากการเลือกตั้ง และ สภากีฬาลงถิ่นรัษฎ ซึ่งเป็นสภากีฬาลงถิ่นที่ประธานกรรมการสภากีฬาลงถิ่นมาโดยตำแหน่ง จำนวนสภากีฬาลงถิ่นละ 20 คน รวมเป็น 40 คน

จากนั้นได้นำแบบสอบถามตอนที่ 2 ที่วัดตัวแปร "อุดมการณ์ประชาธิปไตย" ซึ่งเป็นแบบสอบถามที่สร้างขึ้นตามวิธี Likert Scale ซึ่งจะสามารถวิเคราะห์หาค่าอำนาจจำแนกของข้อคำถามแต่ละข้อได้ โดยอาศัยหลักที่ว่าข้อคำถามที่ตีนั้น ควรแยกได้ว่าผู้ที่มีอุดมการณ์ประชาธิปไตย ว่าใครมีความเห็นในทางบวกหรือลบมากน้อยกว่ากัน การหาค่าอำนาจจำแนกดังกล่าวได้โดยดำเนินการตามขั้นตอน ดังนี้

1. รวมคะแนนของแบบสอบถามในตอนที่ 2 ส่วนที่วัดอุดมการณ์ประชาธิปไตยของแต่ละคน แล้วนำมาเรียงลำดับจากมากไปหาน้อย

2. นำแบบสอบถามของคนที่ได้คะแนนสูงสุด จำนวน 10 คน (ร้อยละ 25 ของกลุ่มทดสอบ) และกลุ่มที่ได้คะแนนต่ำสุด จำนวน 10 คน มาวิเคราะห์หาค่าความแตกต่างของแต่ละกลุ่ม โดยการทดสอบด้วย t-test

ผลการทดสอบค่าอำนาจจำแนกของข้อคำถามที่สร้างขึ้น จำนวน 30 ข้อ ปรากฏว่ามีข้อคำถามที่มีความแตกต่างของค่าเฉลี่ยของกลุ่มคะแนนสูง กับกลุ่มคะแนนต่ำอย่างมีระดับนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 จำนวน 19 ข้อ ส่วนข้อคำถามที่ไม่มีความแตกต่างผู้วิจัยไม่นำไปใช้ (ดูรายละเอียดในภาคผนวก ข.)

การหาความเชื่อมั่นของแบบสอบถาม ได้ใช้วิธีแบ่งครึ่งแบบสอบถาม (split-half method) โดยแบ่งคำถามออกเป็น 2 กลุ่ม คือ กลุ่มข้อคู่ และกลุ่มข้อคี่ แล้วนำมาคำนวณหาค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ (correlation coefficient) ซึ่งเป็นความเชื่อมั่นของแบบสอบถามครึ่งฉบับ จากนั้นจึงนำมาคำนวณค่าความเชื่อมั่นทั้งฉบับ ผลการทดสอบค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ต้องอยู่ระหว่าง 0.70 - 0.90 จึงจะยอมรับว่าแบบสอบถามที่สร้างขึ้นสามารถใช้ได้ ซึ่งผลการทดสอบแบบสอบถามที่ผู้วิจัยสร้างขึ้นได้ค่าความเชื่อมั่น เท่ากับ 0.82 แสดงว่าแบบสอบถามที่สร้างขึ้นยอมรับได้ (รายละเอียดดูภาคผนวก ข.)

การเก็บรวบรวมข้อมูล

การเก็บรวบรวมข้อมูลครั้งนี้ เพื่อให้ได้ข้อมูลที่ครบถ้วนในทุก ๆ ด้าน ผู้วิจัยจึงรวบรวมข้อมูลทั้ง 2 ประเภท

1. ข้อมูลปฐมภูมิ เป็นข้อมูลสนาม (field sources) เป็นการรวบรวมข้อมูลจากแบบสอบถาม โดยผู้วิจัยจะขอความร่วมมือจากเจ้าหน้าที่ของสำนักงานสุขภาพทั้ง 2 แห่ง แห่งละ จำนวน 3 คน เป็นผู้ช่วยในการสัมภาษณ์และเก็บรวบรวมข้อมูล โดยผู้วิจัยได้นำแบบสอบถามที่สร้างขึ้น ชี้แจงทำความเข้าใจกับเจ้าหน้าที่ของสำนักงานสุขภาพ จากนั้นจะแบ่งให้เจ้าหน้าที่ทั้ง 6 คน ไปสัมภาษณ์ประชาชนที่เป็นตัวอย่างตามรายชื่อที่ได้สุ่มไว้แล้วเป็นรายบุคคล แต่เนื่องจากกลุ่มตัวอย่าง มักจะไม่ค่อยอยู่ที่บ้านพัก ทำให้การจัดเก็บข้อมูลเป็นไปด้วยความล่าช้า ผู้วิจัยใช้เวลาในการจัดเก็บข้อมูลประมาณ 1 เดือน จัดเก็บข้อมูลได้ดังนี้

(1) สุขาภิบาลที่มีประธานกรรมการสุขาภิบาลมาจากการเลือกตั้ง คือ สุขาภิบาลบางศรีเมือง อำเภอเมือง ฯ จังหวัดนนทบุรี ผู้วิจัยเก็บข้อมูลได้ จำนวน 364 คน เมื่อตรวจสอบข้อมูลในแบบสอบถาม พบว่ามีแบบสอบถามบางชุดขาดความสมบูรณ์ ผู้วิจัยจึงคัดออก ผลปรากฏว่า มีแบบสอบถามที่มีความสมบูรณ์ ทั้งสิ้นจำนวน 352 ชุด

(2) สุขาภิบาลที่มีประธานกรรมการสุขาภิบาลมาโดยตำแหน่ง คือ สุขาภิบาลปลายบาง อำเภอบางกรวย จังหวัดนนทบุรี ก็เช่นเดียวกัน กล่าวคือ ผู้วิจัยเก็บข้อมูลได้ จำนวน 358 คน เมื่อตรวจสอบข้อมูลในแบบสอบถาม พบว่ามีแบบสอบถามบางชุดขาดความสมบูรณ์ ผู้วิจัยจึงคัดออก ผลปรากฏว่ามีแบบสอบถามที่มีความสมบูรณ์ ทั้งสิ้นจำนวน 350 ชุด

ดังนั้น ผู้วิจัยจึงใช้ประชากรตัวอย่างในการศึกษาวิจัยในครั้งนี้ สุขาภิบาลละ 350 คน

2. ข้อมูลทุติยภูมิ เป็นข้อมูลที่รวบรวมจากเอกสารต่าง ๆ และผลงานทางวิชาการที่เกี่ยวข้อง เช่น หนังสือ บทความ รายงานการวิจัย และสถิติข้อมูล โดยรวบรวมจากห้องสมุด และหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง เพื่อใช้ประกอบในการกำหนดกรอบความคิดในการวิจัยครั้งนี้ และอ้างอิงในการเขียนรายงานการวิจัย

การวิเคราะห์ข้อมูล

การวิจัยครั้งนี้ทำการวิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้เครื่องคอมพิวเตอร์ ในการประมวลผลข้อมูล โดยใช้โปรแกรม SPSS (Statistical Package fo Social Science) ช่วยในการประมวลผล และวิเคราะห์ข้อมูล

1. สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล

1.1 ลักษณะทั่วไปของประชากรที่ศึกษา จะวิเคราะห์ด้วยสถิติพรรณนา (descriptive statistics) ได้แก่ ค่าความถี่ (frequency) ค่าร้อยละ (percentage) ค่าเฉลี่ย (mean)

1.2 การวิเคราะห์ความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยต่าง ๆ กับระดับการมีส่วนร่วม สถิติที่ใช้ คือ

ค่าร้อยละ (percentage) เป็นระเบียบวิธีการทางสถิติที่ใช้ในการเปรียบเทียบอย่างหนึ่ง ซึ่งบางครั้งอาจจะใช้เป็นการประมาณการเพื่อดูการกระจายของข้อมูลของตัวแปร และเพื่อนำเสนอข้อมูลทั่วไปของกลุ่มตัวอย่างแต่ละกลุ่มในแต่ละหมวดหมู่ของตัวแปร

ค่าเฉลี่ย หรือมัธยฐานเลขคณิต (mean) เป็นระเบียบวิธีการทางสถิติที่บอกให้ทราบถึงลักษณะหรือภาพพจน์ โดยกว้าง ๆ ของข้อมูลทั้งชุด เป็นการหาตัวแทนของกลุ่มเพื่อบอกให้ทราบว่าข้อมูลอะไรเป็นตัวแทนของกลุ่ม ในการวิจัยครั้งนี้จะนำมาใช้อธิบายระดับของตัวแปรที่เป็นการวัดแบบจัดอันดับ (ordinal level of measurement) โดยมีสูตรดังนี้

$$X = \frac{\sum fx}{N}$$

เมื่อ X คือ ค่าเฉลี่ย (Mean)

$\sum fx$ คือ ผลรวมของคะแนนทั้งหมด

N คือ จำนวนประชากรทั้งหมด

การทดสอบไคสแควร์ (Chi-Square technique) เป็นการทดสอบความเป็นอิสระ (test of independence) และทดสอบความมีนัยสำคัญทางสถิติ (test of statistical significance) โดยกำหนดระดับนัยสำคัญทางสถิติที่ .05 ในการวิจัยครั้งนี้ระดับของการวัดของตัวแปร (level of measurement) เป็นนามสเกล (nominal scale) และแบบอันดับสเกล (ordinal scale) ผู้วิจัยจึงได้เลือกใช้ระเบียบวิธีการทางสถิติประเภทไคสแควร์ เพื่อดูความเป็นอิสระของตัวแปรอิสระและตัวแปรตามในสมมติฐานของการศึกษานี้ โดยใช้สูตรในการคำนวณค่าไคสแควร์ ดังนี้

$$X^2 = \frac{(O_{1j} - E_{1j})^2}{E_{1j}}$$

เมื่อ $O_{r,k}$ คือ ค่าของข้อมูลที่รวบรวมได้ (observed value)

$E_{r,k}$ คือ ค่าของข้อมูลที่คาดว่าจะเป็น (expected value)

$E = \frac{r.k}{N}$ หมายความว่า จำนวนได้จากผลคูณของแต่ละ r ตามแถว (row) และแต่ละค่า k สดมภ์ (column) หารด้วยจำนวนทั้งหมด

ในการแปลความหมายของค่าไคสแควร์ เพื่อทราบว่าผลต่างจะมีระดับนัยสำคัญทางสถิติหรือไม่ ต้องอาศัยค่าไคสแควร์ที่ระดับนัยสำคัญต่าง ๆ และการดูจากตารางนั้น ต้องหาค่าชี้แห่งความเป็นอิสระ (degree of freedom) ด้วยการใช้สูตร

$$d.f = (r - 1)(k - 1)$$

ข้อจำกัดในการใช้ไคสแควร์เพื่อทดสอบสมมติฐานมีดังนี้

- (1) จำนวนประชากรหรือตัวอย่างในแต่ละเซลล์จะต้องมีค่าไม่ต่ำกว่า 5 และจำนวนของประชากรไม่น้อยกว่า 30
- (2) ค่าไคสแควร์ จะไม่สามารถบอกทิศทางหรือระดับความสัมพันธ์ได้

ค่ายูลส์คิว (Yule's Q) หรือแกมมา (Gamma) เป็นระเบียบวิธีทางสถิติที่บอกให้ทราบถึงทิศทางและระดับความสัมพันธ์ของตัวแปร โดยค่ายูลส์คิว (Yule's Q) จะใช้สำหรับข้อมูลที่มีลักษณะเป็นตารางสองคูณสอง (Four-fold tables) ส่วนแกมมา (Gamma) จะใช้สำหรับข้อมูลที่มีลักษณะเป็นตารางที่มากกว่าสองคูณสอง โดยมีเกณฑ์การแปลค่ายูลส์คิว หรือแกมมาในการวัดระดับความสัมพันธ์ ดังนี้

+ .70 หรือมากกว่า	ถือว่าเป็นความสัมพันธ์เชิงปฏิภาค (บวก) ในระดับสูงมาก
+ .50 ถึง + .69	ถือว่าเป็นความสัมพันธ์เชิงปฏิภาค (บวก) ในระดับค่อนข้างสูง
+ .30 ถึง + .49	ถือว่าเป็นความสัมพันธ์เชิงปฏิภาค (บวก) ในระดับปานกลาง
+ .10 ถึง + .29	ถือว่าเป็นความสัมพันธ์เชิงปฏิภาค (บวก) ในระดับต่ำ
+ .01 ถึง + .09	ถือว่าเป็นความสัมพันธ์เชิงปฏิภาค (บวก) ในระดับแทบไม่มี ความสัมพันธ์
.00	ถือว่าไม่มีความสัมพันธ์

- .01 ถึง - .09 ถือว่าเป็นความสัมพันธ์เชิงนิเสธ (ลบ) ในระดับแทบไม่มี
ความสัมพันธ์
- .10 ถึง - .29 ถือว่าเป็นความสัมพันธ์เชิงนิเสธ (ลบ) ในระดับต่ำ
- .30 ถึง - .49 ถือว่าเป็นความสัมพันธ์เชิงนิเสธ (ลบ) ในระดับปานกลาง
- .50 ถึง - .69 ถือว่าเป็นความสัมพันธ์เชิงนิเสธ (ลบ) ในระดับค่อนข้างสูง
- .70 หรือมากกว่า ถือว่าเป็นความสัมพันธ์เชิงนิเสธ (ลบ) ในระดับสูงมาก

ค่า t - test เป็นระเบียบวิธีการทางสถิติที่ใช้ทดสอบเปรียบเทียบความแตกต่างของตัวแปร ของประชากร 2 กลุ่ม ว่ามีความแตกต่างกันหรือไม่ โดยมีสูตรดังนี้

$$t = \frac{X_1 - X_2}{\sqrt{\frac{S_1^2}{n_1} + \frac{S_2^2}{n_2}}}$$

- เมื่อ t คือ ค่าสถิติที่ใช้พิจารณา
- X_1, X_2 คือ ค่าเฉลี่ยของกลุ่มที่ 1 และกลุ่มที่ 2
- n_1, n_2 คือ จำนวนประชากรของกลุ่มที่ 1 และกลุ่มที่ 2
- S_1^2, S_2^2 คือ ค่าความแปรปรวนของกลุ่มที่ 1 และกลุ่มที่ 2

2. การจัดระเบียบข้อมูล

ในการวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยได้กำหนดแนวทางในการจัดระเบียบข้อมูล เพื่อให้สอดคล้องกับการสถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล คือ การทดสอบค่าไคสแควร์ ดังนั้น ในการนิพนธ์สมมติฐาน ผู้วิจัยจึงจัดระเบียบข้อมูลที่เกี่ยวข้อง ด้วยวิธีการหรือแนวทาง 3 แนวทาง ดังนี้

1. ตัวแปรที่มีระดับการวัดเป็นนามบัญญัติ (nominal level of measurement) ผู้วิจัยจะคงหมวดหมู่ไว้ หรือจัดกลุ่มเป็น 3 หมวดหมู่ โดยแต่ละหมวดหมู่จะมีลักษณะใกล้เคียงกัน หรือไปในทิศทางเดียวกัน ได้แก่ เพศ อาชีพ และการเป็นสมาชิกกลุ่มหรือองค์กร

2. ตัวแปรที่มีระดับการวัดเป็นอันดับบัญญัติ (ordinal level of measurement) ผู้วิจัยจะจัดให้เป็น 3 หมวดหมู่ โดยเน้นที่จะให้แต่ละหมวดหมู่มีลักษณะประชากรเป็นไปในทิศทางเดียวกัน และมีจำนวนประชากรกระจายอยู่ในแต่ละหมวดหมู่ใกล้เคียงกัน ได้แก่ อายุ รายได้ ระดับการศึกษา ระยะเวลาที่อาศัยอยู่ในสาขาภิบาล

3. ตัวแปรที่มีระดับการวัดเป็นอันดับบัญญัติ (ordinal level of measurement) ที่เป็นข้อมูลจากมาตรวัดที่สร้างขึ้น ผู้วิจัยจะจัดให้เป็น 3 หมวดหมู่ โดยจัดช่วงชั้นจากการคำนวณหาระยะห่างของแต่ละช่วงชั้น ด้วยการใช้ค่านิสัย (range) หารด้วย 3 แล้วรวมกลุ่มคะแนนที่อยู่ในแต่ละช่วงชั้นให้เป็นหมวดหมู่เดียวกัน ได้แก่

3.1 ความคาดหวังต่อประโยชน์ของการปกครองท้องถิ่น จากจำนวนข้อคำถาม จำนวน 21 ข้อ แต่ละข้อคำถามแบ่งคำตอบออกเป็น 5 คำตอบ แล้วกำหนดคะแนนให้กับคำตอบแต่ละคำตอบ เมื่อได้แบบสอบถามมาแล้ว ผู้วิจัยรวมคะแนนของทั้ง 21 ข้อ ถือว่าเป็นคะแนนของความคาดหวังต่อประโยชน์ของการปกครองท้องถิ่น ปรากฏว่า มีคะแนนต่ำสุด = 36 คะแนน และมีคะแนนสูงสุด = 91 คะแนน มีนิสัย (range) = 55.0 จึงจัดเป็น 3 หมวดหมู่ ได้ดังนี้

- มีความคาดหวังน้อย คือ ผู้ที่มีคะแนนระหว่าง 39 - 54 คะแนน
- มีความคาดหวังปานกลาง คือ ผู้ที่มีคะแนนระหว่าง 55 - 72 คะแนน
- มีความคาดหวังมาก คือ ผู้ที่มีคะแนนระหว่าง 73 - 91 คะแนน

3.2 อุดมการณ์ประชาธิปไตย จากจำนวนข้อคำถาม จำนวน 19 ข้อ แต่ละข้อคำถามแบ่งคำตอบออกเป็น 5 คำตอบ แล้วกำหนดคะแนนให้กับคำตอบแต่ละคำตอบ เมื่อได้แบบสอบถามมาแล้ว ผู้วิจัยรวมคะแนนของทั้ง 19 ข้อ ถือว่าเป็นคะแนนของอุดมการณ์ประชาธิปไตย ปรากฏว่า มีคะแนนต่ำสุด = 49 คะแนน และมีคะแนนสูงสุด = 87 คะแนน มีนิสัย (range) = 38.0 จึงจัดเป็น 3 หมวดหมู่ ได้ดังนี้

- มีอุดมการณ์ต่ำ คือ ผู้ที่มีคะแนนระหว่าง 49 - 61 คะแนน
- มีอุดมการณ์ปานกลาง คือ ผู้ที่มีคะแนนระหว่าง 62 - 74 คะแนน
- มีอุดมการณ์มาก คือ ผู้ที่มีคะแนนระหว่าง 75 - 87 คะแนน

3.3 การมีส่วนร่วมทางการเมืองการปกครอง จากจำนวนข้อคำถาม จำนวน 42 ข้อ แต่ละข้อคำถามแบ่งคำตอบออกเป็น 5 คำตอบ แล้วกำหนดคะแนนให้กับคำตอบแต่ละคำตอบ เมื่อได้แบบสอบถามมาแล้ว ผู้วิจัยรวมคะแนนของทั้ง 42 ข้อ ถือว่าเป็นคะแนนของ

การมีส่วนร่วมทางการเมืองการปกครอง ปรากฏว่า มีคะแนนต่ำสุด = 52 คะแนน และมีคะแนน
สูงสุด = 142 คะแนน มีพิสัย (range) = 90.0 จึงจัดเป็น 3 ทมวดหมู่ ได้ดังนี้

- มีส่วนร่วมน้อย คือ ผู้ที่มีคะแนนระหว่าง 52 - 81 คะแนน
- มีส่วนร่วมปานกลาง คือ ผู้ที่มีคะแนนระหว่าง 82 - 111 คะแนน
- มีส่วนร่วมมาก คือ ผู้ที่มีคะแนนระหว่าง 112 - 142 คะแนน

สถาบันวิทยบริการ
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย